interview

Tussen graanmarkten en grootmachten: "De nieuwe wereldorde heeft onvermijdelijk gevolgen voor landbouw"

interview

De veranderde geopolitieke realiteit toont aan dat het globalisme voorbij is en dat Europa zich moet voorbereiden op meer economische én militaire autonomie. Die boodschap bracht Marc Ballekens tijdens zijn jaarlijkse State of the Union eind januari in Oudenaarde. Volgens hem zal die omwenteling onvermijdelijk gevolgen hebben voor de landbouw, denk aan een verschuiving van Europese budgetten richting defensie of nieuwe handelsakkoorden met bevriende machtsblokken. “Maar als Europa komaf maakt met de regelneverij, is er zeker nog een toekomst voor onze landbouw,” klinkt het. “Al moeten we beseffen dat die toekomst er één zal zijn met minder landbouwers.”

25 FEBRUARI 2026

VILT-redactie

Lees meer over:
wereld
landbouw algemeen

De laatste donderdag van januari is intussen een vaste afspraak voor wie de landbouwactualiteit op de voet volgt. Dan geeft Marc Ballekens, directeur van het opleidingscentrum PCLT en manager van zaadfederatie Seed@Bel, zijn analyse van de landbouwmarkten en de internationale machtsverhoudingen. Ook dit jaar zakten zo’n duizend landbouwers en andere stakeholders af naar Oudenaarde om zijn visie te horen.

Elk jaar geef je op je State of the Union in Oudenaarde een overzicht van de markten. Vorig jaar fileerde je ook de geopolitieke situatie. Ik moet vaststellen dat veel van wat je toen voorspelde, is uitgekomen. Had je dat verwacht?

Marc Ballekens: Ik had inderdaad wel een gevoel dat één en ander de realiteit zou worden. Zo had ik de hele Mercosur-story voorspeld zoals het ook werkelijk is gelopen. Ik besef maar al te goed dat Mercosur niet aanvaardbaar is voor de landbouwsector, ook ik vind dat. Maar als je zoals Ursula von der Leyen Europees Commissievoorzitter bent, dan is er in deze snel veranderende wereld niet veel andere keuze dan het vliegtuig te nemen en Mercosur te gaan ondertekenen. Met de nieuwe op til zijnde wereldorde zag ik politiek en diplomatiek niet veel andere mogelijkheden dan wat het geworden is, hoe onaanvaardbaar dit voor de Europese boeren ook is.

Waarom is Mercosur zo belangrijk voor de Europese Unie?

De Mercosurlanden zijn een soort EEG (een economische unie, geen politieke unie) aan het worden in Zuid-Amerika, waarmee we maar best op goede voet leven. Dit is zeker het geval nu sinds 2024 ook Bolivië als geassocieerd lid is toegevoegd aan de club met Brazilië, Argentinië, Paraguay en Uruguay. Hiermee worden de Mercosurlanden de grootste lithiumclub in de wereld. En dat zeldzame aardmetaal hebben we nodig in quasi onze volledige apparatuur voor de energietransitie. We zijn trouwens met de EU niet zo goed bedeeld als het over de zeldzame aardmetalen gaat. We hebben er in Zweden en in Finland, maar deze zijn diffuus in de ondergrond aanwezig en dus zeer moeilijk en duur om te ontginnen. Ook China, Rusland en Midden-Afrika hebben een lucratieve ondergrond. Maar de twee eerstgenoemde landen zullen ons niet zomaar plezieren en in Midden-Afrika zijn we door ons koloniaal verleden ook niet meer zo welkom. Komt daarbij nog de onvoorspelbaarheid van de VS en dan kom je erop uit dat we met Zuid-Amerika best niet lichtzinnig omgaan.

duiding

“In deze snel veranderende wereld is Mercosur-akkoord wel te begrijpen”

6 MAART 2025

Het beeld dat je dit jaar in januari schetste over de wereldorde is niet veel positiever. Vertel eens, waar mogen we ons aan verwachten?

Van de voorspellingen die ik in 2025 deed, zijn er een aantal sneller dan verwacht realiteit geworden. Dat Trump een isolationistische extreemrechtse en anti-Europese koers zou varen, stond in de sterren geschreven. Toch heeft de snelheid en de intensiteit ervan mij met verstomming geslagen. Vooral het dossier Groenland lijkt mij helemaal van de pot gerukt. Maar als je de wereld vanop de Noordpool bekijkt, behoort de helft van het omliggende vasteland tot Rusland. Canada heeft ook een stevige brok en met Groenland heeft ook Europa een stevige voet aan de grond in het arctische gebied. De VS moeten het stellen met de staat Alaska, terwijl de klimaatverandering op termijn leidt tot belangrijke vaarroutes in het hoge Noorden. En als we intussen weten dat vandaag al ijsbrekers actief zijn die door vier meter dik ijs varen, dan kunnen we ervan uitgaan dat de komende decennia heel wat goederen door het noordpoolgebied van het ene continent naar het andere zullen getransporteerd worden. Dus is het de VS menens met Groenland. Maar er is meer aan de hand: de match VS – China voor de wereldbeker is bezig. Elke internationale beweging die we zien, kan je in dat kader plaatsen. We moeten er als EU wel voor zorgen dat onze rol niet beperkt blijft tot toeschouwer.

> **Als Oekraïne de oorlog verliest, hebben we in de toekomst te maken met een heel sterke agro-ontwrichtende macht op ons continent**
>
> Marc Ballekens

Welke gevolgen kan de wijzigende wereldorde hebben voor de Vlaamse en Europese landbouw?

Alle draden hangen aan elkaar als een web. Vooreerst is het uiterst belangrijk dat Oekraïne de oorlog met Rusland niet verliest. Gebeurt dit wel, dan krijgen we een vijandige landbouwgrootmacht. Rusland en Oekraïne samen, aan onze achterdeur met een potentieel van 70 miljoen hectare voor zetmeelhoudende (granen, korrelmais en aardappelen), eiwithoudende (soja) en oliehoudende (koolzaad en zonnebloemen) gewassen. Vergeet niet dat Oekraïne en Rusland zowat 500 à 600 kilo graan per inwoner produceren en daarmee de grootste exporterende landbouwgrootmacht van de wereld worden, voor een significant deel specifiek naar die delen in de wereld naar waar wij ook exporteren. Als Oekraïne de oorlog verliest, hebben we in de toekomst te maken met een heel sterke agro-ontwrichtende macht op ons continent. Ook om een militaire redenen mag Oekraïne de oorlog niet verliezen. Met Hongarije, Slovakije en Tsjechië hebben we drie afvallige lidstaten binnen de EU waarlangs Rusland op zijn minst een economische toegang kan krijgen tot zowat halfweg Duitsland. Ik ben dan ook heel benieuwd naar de uitslag van de Hongaarse verkiezingen op 12 april eerstkomend.

Maar er is meer. We kunnen maar hopen dat Iran in de komende periode militair geneutraliseerd wordt. Zij zijn voor een groot stuk de dronefabriek van de Russen en blijven een grote bedreiging van de wereld op nucleair vlak. Je mag er niet aan denken dat de Hamassen, de Hezbollahs en de IS-ers straks over een kernwapen beschikken. En zo kan ik nog wel een tijdje doorgaan. Dus daar verwacht ik in de eerstkomende periode een diplomatieke of wellicht een militaire oplossing.

Gaat er nog voldoende budget zijn voor landbouw? Defensie lijkt bij de Europese beleidsmakers te winnen van landbouw. Terecht?

De basis van onze sociale welvaartstaat is een goed geoliede economie. Van daaruit betalen we onze voedselzekerheid en voedselveiligheid, onze sociale zekerheid en onze defensie. We kunnen anno 2026 niet zeggen dat Europa de landbouw vergeten is. Maar onze Europese defensie staat er niet omdat we onze verzekeringspolis bij de NAVO 40 jaar lang onvoldoende betaald hebben. De verleiding zal dus groot zijn om aan onze landbouw -en voedselpoot te zagen. Uiteraard vind ik dit niet leuk, als felle pleitbezorger van onze Europese strategische voedselautonomie, maar wat ik ervan vind doet eigenlijk niet ter zake. De EU heeft

met Andrius Kubilius voor het eerst een Eurocommissaris van Defensie en die man zal geld nodig hebben om geleidelijk te evolueren naar meer Europese militaire autonomie, een verhaal dat wellicht minstens een halve generatie zal duren.

nieuws

Nieuwe GLB-voorstellen brengen rust in het Europees parlement, maar niet in de sector

26 NOVEMBER 2025

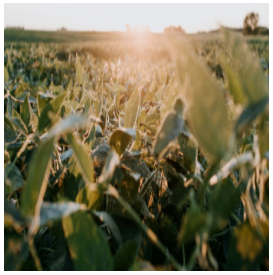
Heeft de landbouwsector nog andere handelsakkoorden te vrezen? Met India bijvoorbeeld?

Met het verschuiven van de wereldorde komt er sowieso nog een nieuwe serie handelsakkoorden, maar we moeten ze niet altijd vrezen. Met India is intussen al een beperkte nieuwe handelsovereenkomst gesloten. Het gaat hier over twee machtsblokken die samen goed zijn voor een kleine twee miljard mensen. Maar in die handelsovereenkomst gaat het niet over landbouwproducten en voedsel, hoewel het voor suiker niet veel gescheeld heeft. Hier is het de Europese textielsector die de meeste pijn voelt.
En intussen wordt er na een pauze van zowat drie jaar terug onderhandeld tussen Australië en de EU. Hier zijn wel landbouwproducten bij betrokken, zoals rund- en schapenvlees. De details van dit aankomende akkoord zijn voorlopig nog onvoldoende bekend. Een aantal geluiden bereiken ons wel en vlees staat wel terug op het menu van deze aankomende handelsovereenkomst.

> **We zouden blij kunnen zijn dat het globalisme voorbij is, mochten we daar als Europa (landbouw)economisch en militair klaar voor zijn. Maar dat is niet het geval**
>
> Marc Ballekens

Het globalisme is voorbij, zei je tijdens jouw State of the Union. Wat betekent dat? Moeten we daar niet juist blij om zijn?

Ja, inderdaad, we zouden daar blij kunnen om zijn mochten we daar als Europa (landbouw)economisch en militair klaar voor zijn. Maar dat is niet het geval. Door de oorlog in Oekraïne zitten we met de hoogste energiekost ter wereld. Terzelfdertijd zullen we straks 3,5 procent van ons bruto nationaal product aan militaire uitgaven besteden en blijven we met het F35-programma nog minimum 30 jaar afhankelijk van de VS.

duiding

Zelf soja telen: kan Europa zijn afhankelijkheid doorbreken?

26 APRIL 2025

Bestaat de kans dat we ook afhankelijk worden voor onze voedselvoorziening?

We mogen het zeker niet zover laten komen. En dat kan perfect lukken. We hebben ondanks alles nog behoorlijke klimaatvooruitzichten, de beste gronden, de meest geavanceerde technologie en de best opgeleide boeren. Maar we moeten de hand nu wel echt wel aan de ploeg slaan. We rollen al 40 jaar lang een eiwitstrategie uit en hebben nog steeds een totaal ondermaatse productie van geconcentreerd eiwit, zoals 40 jaar geleden toen ik nog student was. Soja en andere eiwithoudende gewassen gaan er niet komen met een paar slogans. Omwille van het gebrek aan rendabiliteit hebben eiwithoudende gewassen (soja, erwten, veldbonen) de komende tien jaar nog een stevige financiële ondersteuning nodig. Zoniet komen ze er niet. Daarom pleit ik al enkele jaren om de premie voor faunabraak van 1500 euro per hectare en deze voor soja, veldbonen en erwten van 600 euro per hectare om te wisselen. Met de teelt van eiwithoudende gewassen en een steun van 1500 euro per hectare slaan we immers drie vliegen in één klap. We telen een duurzaam gewas met lage input van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en terzelfdertijd verminderen we onze afhankelijkheid van Noord- en Zuid Amerika, waar 85 procent van de wereldwijde soja geteeld wordt. Bovendien blijven we dan niet langer de speelbal van de importheffingen waarmee de VS en China elkaar om de haverklap om de oren slaan.
Ook in geval van suiker moeten we niet naïef zijn. De Europese suikersector davert op zijn grondvesten voornamelijk door de huidige giga-productie wereldwijd, vaak vanuit landen zoals Brazilië, India alsook door de vijfmaal hogere import vanuit Oekraïne sinds het uitbreken van de oorlog. Dus is het noodzakelijk om in 2026 wat op de productierem te staan opdat de suikerindustrie hier in Europa kan stand houden.

Je was scherp voor de Europese beleidsmakers in je speech. Je zei onder meer dat de VS innoveert, China kopieert én innoveert, Rusland militariseert en de EU reglementeert. Hoe komt Europa er opnieuw bovenop?

Zoals bekend is, ben ik een totale EU-believer. Ik vind de Europese Unie onze economische verzekering en de NAVO onze militaire verzekering. Ik vind de Europese Unie overigens het mooiste politieke project ooit, maar het komt niet goed als de EU een regelgevingsmachine zonder voorgaande blijft. Dit geldt niet alleen voor de landbouw. Via familie en vrienden heb ik nogal wat affiniteit met de bouwsector en daar is het desgevallend nog erger. We moeten dus zo snel mogelijk af van de alles ontwrichtende regelneverij in Europa. De andere continenten steken ons langs links en langs rechts voorbij qua arbeidsproductiviteit en qua economische groei. Intussen schieten wij met een regelbazouka permanent in eigen voet.

> **Steeds meer stapelen we duurzaamheidsregels op die geen enkele bijdrage leveren tot een meer duurzame landbouw en gezonder voedsel**
>
> Marc Ballekens

Maar ik ben gemeend hoopvol dat er verandering komt. Nu onder andere de automobielindustrie en de petrochemie in de EU onder heel zware druk komen, is een bocht in het beleid nakende. Wat men voor de landbouw na het Frans Timmermans-debacle en zijn Green Deal niet deed, zal men voor de andere cruciale sectoren wel doen. En dus kan de landbouw wellicht mee profiteren van het momentum van deregulering dat voor de deur staat in andere sectoren. Vandaar dat ik na de informele top in Alden-Biezen van 14 februari al sterk uitkijk naar de volgende formele EU-top in maart. Daar moet het gebeuren. Onze arbeidsproductiviteit moet snel terug aansluiting vinden met deze van de grootmachten. Ook met ons streven naar duurzame strategische voedselautonomie moeten we terug naar de essentie. Steeds meer stapelen we duurzaamheidsregels op die geen enkele bijdrage leveren tot een meer duurzame landbouw en gezonder voedsel. Het is niet omdat er de jongste vijf jaar geen enkele actieve stof meer toegelaten is in de gewasbeschermingsmiddelen en terzelfdertijd 84 actieve stoffen naar de prullenmand verwezen werden, dat je gezonder voedsel dichterbij brengt. Integendeel, planten worden ziek en die eten we dan nog op ook.

Een andere reden waarom ik geloof dat we naar minder regelgeving gaan, is omdat onze sociale welvaartstaat deze onzin niet meer kan betalen. In België hebben we een overheidsbeslag van bijna 56 procent, op Frankrijk na zowat het hoogste van de EU. Maar dat land is allerminst een sociaal-economisch voorbeeld.

Terzelfdertijd vind ik dat minister Brouns van Omgeving en Landbouw goed op dreef is. Met de regelmaat van de klok zwiert hij zowel voor bouw als landbouw onzinnige regels in de prullenmand. Ik steun hem daar voor de volle 100 procent in.

Ik vind het totaal onverantwoord om boeren en tuinders met overdreven regelgeving naar de ziekenboeg te knuppelen en op die manier de vzw Boeren op een Kruispunt op te zadelen met een gigaberg aan intensieve en palliatieve zorgen in de sector.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat landbouw nog een toekomst heeft in Europa?

De landbouw heeft sowieso een toekomst in Europa. We zitten niet in een steenkoolscenario zoals 60 jaar geleden waarbij plots geen markt meer was voor steenkool. We hebben economische ups en downs, maar daartegen heeft de landbouw wel voldoende weerbaarheid. We hebben met 450 miljoen EU-burgers de grootste consumentenmarkt van de wereld en we zitten in een aanvaardbare klimaatzone. Dus ja, door de aard van de randvoorwaarden is er een toekomst voor onze Europese landbouw, met uitzondering van Zuid-Europa, waar de klimaatverandering de zelfvoorzieningsgraad nu reeds ondermijnt.

De vraag lijkt mij veel pertinenter of er een toekomst is voor de landbouwer zelf. En daar knelt precies het schoentje waarvoor geen eenduidige oplossing kan naar voor geschoven worden. Er zal dus veel creativiteit voor nodig zijn. De korte keten kan helpen, maar dit brengt enkel soelaas voor een beperkt aantal actoren. Anders krijgen we een nieuw concurrentieel model. Ik heb weet van succesvolle landbouwbedrijven die intussen goed gekend zijn in mijn streek. Eén voor één waardevolle initiatieven. Bart Dochy noemt deze in zijn nieuwe boek vanaf nu de buurtboeren.

We zullen er moeten mee leven dat veel minder mensen hun brood zullen verdienen met voedselproductie dan vandaag en in het verleden het geval was. En dat zullen dan kapitaalkrachtige mensen zijn, liefst met een heel degelijke opleiding en nascholing en omkaderd met de beste technologie. We hebben hier dus te maken met een ernstig sociaal probleem, eerder dan met een economisch probleem.

De markt hebben we niet in de handen. De regulatoren zijn in de jaren ‘80 en ‘90 van de vorige eeuw in conflict gekomen met de GATT, later de WHO. We concurreren dus grotendeels in een vrije markt, maar dan wel met hoge lonen en hoge energieprijzen als handicap. De regelgeving daarentegen hebben we wel in handen. Daar moet het mes in, willen we onze landbouwers in een turbulente wereld de kans geven die ze verdienen. En daar moet het mes zeker in als we ooit nog durven dromen van een level playing field. We kunnen een geïdealiseerde droomwereld voor ogen hebben, bijvoorbeeld zonder het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, maar dat is enkel mogelijk als we op een totaal geïsoleerd eiland zouden leven. Dat is natuurlijk niet de realiteit.

Uitgelicht

Geopolitiek strateeg: "Mercosur is cruciaal, ook voor de Vlaamse boeren"

interview

“Het Mercosur-handelsverdrag is essentieel voor het behoud van onze welvaart. In een sterk veranderende wereld hebben we vrienden nodig”, vertelt geopolitiek denker Marc Thys....

9 JANUARI 2026

Lees meer

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada